

PROJEKT

FRI
TIDS
JOB

Midtvejsrapport

En undersøgelse af fritidsjobbets betydning

Projekt Fritidsjob i Viby Syd
oktober 2012

Indholdsfortegnelse

Forord	3
Læsevejledning	4
Projektets målsætninger og succeskriterier	5
Resultater i tal	6
Fritidsjob og personlig udvikling	9
Fritidsjob og fremtidig uddannelse	11
Fritidsjob og skolegang	13
Fritidsjob - når mor og far står udenfor arbejdsmarkedet	15
Betydningen af en hjælper	17
Motivation for at være på arbejdsmarkedet	19
Fritidsjob og netværk	20
Projektkoordinatorers refleksioner; Erfaringer og udfordringer	21
Ung til ung-effekten	21
At kæmpe sig til noget	21
Nøglepersoner og tilgængelighed	21
De ustabile unge	22
Fritidsjobs med direkte uddannelsesperspektiv	22
Konklusion	23
Bilag 1: Metodebeskrivelse	26
Bilag 2: Kopi af henvendelse til banker vedr. krav til legitimation ved oprettelse af NEM-konti	28

Projekt Fritidsjob baserer sig på et tværinstitutionelt samarbejde mellem Søndervangskolen, Fritids- og Ungdomsskolen (FU), boligforeningerne i området (Alboa og Århus Omegn), Det Boligsociale Fællessekretariat og LO.

Vi kunne nå meget længere, hvis hele klassen obligatorisk skulle passe et job – og de gjorde det. Så kunne vi nå 1000 gange længere. Det er jeg sikker på.

(Lærer i udskolingen)

Forord

Projekt Fritidsjob i Viby Syd arbejder for, at flere 13-20-årige fra udsatte boligområder i Viby Syd finder og fastholder et fritidsjob¹. De unge ansættes på ordinære vilkår². Projektet er 3-årigt og har nu eksisteret i 1½ år og siden den 1. januar 2011.

I første halvdel af projektperioden har hovedaktiviteten været at klæde de unge på til at varetage et fritidsjob samt støtte de unge i at gøre sig gældende i jobsøgningen og siden på jobbet. De unge har fået vejledning om arbejdspladskultur og forventninger samt hjælp til at udarbejde ansøgning og CV, indhente referencer som baggrund for en udtalelse³, henvende sig til arbejdsgivere og gå til jobsamtale.

Rapporten omfatter en midtvejsstatus på projektbeskrivelsens succeskriterier og sætter dermed fokus på de unges perspektiver på fritidsjobbets betydning. For at opnå en bredere viden om fritidsjobbets betydning indeholder rapporten også udskolingslæreres og udskolingspædagogers perspektiver på fritidsjobbets betydning for deres elever.

I undersøgelsen af fritidsjobbets betydning har 6 udskolingslærere, 2 udskolingspædagoger/AKT-vejledere⁴ og 16 fritidsjobbere deltaget. Lærerne og pædagogerne har parvis deltaget i interviews, og fritidsjobberne har besvaret et spørgeskema. Lærerne og pædagogerne er i daglig kontakt med unge, som har et fritidsjob. (Se bilag 1 for uddybning af metodebeskrivelse).

Rapporten er bygget op omkring temaer, som udspringer af den viden og de perspektiver, som undersøgelsen bibringer.

Rapporten afsluttes med projektkoordinatorers refleksioner omkring de erfaringer og udfordringer, som har vist sig i projektperioden.

Rapporten er udarbejdet af projektkoordinator Janne Nørager Hansen, juli 2012

¹ For uddybning af projektet henvises til projektbeskrivelsen (dec. 2010), som kan indhentes ved Det Boligsociale Fællessekretariat i Aarhus. www.fs-aarhus.dk/

² Projektet finansierer lønnen til de 7 unge, som er ansat ved boligforeningerne Aarhus Omegn og Alboa.

³ Projektkoordinatoren udformer en udtalelse på baggrund af oplysninger fra referenceperson (ofte en lærer).

⁴ AKT-vejlederne har særligt fokus på elevernes adfærd, kontakt og trivsel

Læsevejledning

Indledningsvist præsenteres projektbeskrivelsens succeskriterier samt målsætninger for 2011 og 2012. Status på disse belyses herefter med opgørelser fra projektets database samt en interview- og spørgeskemaundersøgelse blandt henholdsvis lærere, pædagoger og fritidsjobbere. Rapporten koncentrerer sig om 7 temaer, der er fremkommet gennem undersøgelsen:

- Fritidsjob og personlig udvikling
- Fritidsjob og fremtidig uddannelse
- Fritidsjob og skolegang
- Fritidsjob – når mor og far står udenfor arbejdsmarkedet
- Betydningen af en fritidsjobhjelper
- Motivation for at være på arbejdsmarkedet
- Fritidsjob og netværk

Undervejs sammenholdes temaerne med projektbeskrivelsens målsætninger og succeskriterier. Enkelte temaer relaterer sig ikke til et succeskriterie, men præsenterer et perspektiv på fritidsjobbets betydning, som ligger udover projektbeskrivelsens succeskriterier.

Afsluttende fremhæves andre opmærksomhedspunkter, som omhandler:

- Ung til ung-effekten, når fritidsjobbere bliver rollemodeller og formidlere af arbejdspladskulturer.
- Skal et fritidsjob være noget man *får*, eller noget man arbejder sig frem til?
- Aktivisering af nøglepersoner. Kontakt og samarbejde med lærere, pædagoger og vejledere både i skole og i klubsammenhænge har betydning for at kunne støtte den unges deltagelse i fritidsjob fra flere sider og på flere måder.
- Unge, som er ustabile i skolesammenhæng. Hvordan klædes disse unge på til at kunne varetage et fritidsjob – og hvor findes virksomheder, som vil give disse unge en chance?
- Skal fritidsjob have et direkte uddannelsesperspektiv for at være uddannelsesfremmende?

Projektets målsætninger og succeskriterier

Hensigten med projektet er, at de unge ikke alene skal placeres i et job, men også sættes i stand til at bevare det over tid, så jobbet kan gøre en positiv forskel på længere sigt i forhold til uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet (kilde: Projektbeskrivelsen).

I det følgende præsenteres målsætninger for jobdelen, og derefter projektbeskrivelsens succeskriterier.

Målsætninger for 2011 og 2012:

- 2011: 70 unge får et lommepengejob eller fritidsjob
- 2012: 55 unge får et lommepenge eller fritidsjob⁵

Succeskriterier:

- 75 % af de unge, der har fået et fritidsjob, er stadig i arbejde 6 måneder efter deres første jobplacering – enten i det oprindelige job eller et nyt
- 50 % af de unge er stadig i arbejde 1 år efter deres første jobplacering - enten i det oprindelige job eller et nyt
- 70 % af de unge oplever, at deres fritidsjob har øget deres selvtillid
- 60 % af de unge mener, deres fritidsjob har givet dem nye netværk og venner
- 65 % af de unge mener, deres lommepenge- eller fritidsjob har gjort en forskel i forhold til deres fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.
- 80 % af de unge mener, deres lommepenge-/fritidsjob har øget deres motivation for at være på arbejdsmarkedet

(Kilde: Projektbeskrivelsen)

Succeskriterierne besvares i det omfang, undersøgelserne gør det muligt efter 18 måneder.

⁵ I indeværende rapport skelnes ikke mellem fritidsjob og lommepengejob.

Resultater i tal

Igennem projektperioden er alle unge, som har været til vejledningssamtaler, blevet registreret i en database - ligeledes er alle ansættelser registreret med start- og slutdato.

Siden projektets begyndelse har projektkoordinator holdt vejledende samtaler med 191 unge fra de almene boligområder i Viby Syd.

Etablerede ansættelser siden 1.1.2011: 146

Nogle unge har haft flere ansættelser

- faste ansættelser: 113 (derudover har 8 unge haft frivilligjobs)
- midlertidige ansættelser: 33
- praktikker: 9

Igangværende ansættelser: 83

Ansættelser i 2011: 100

Søndervangskolen udbyder 23 jobs til unge. De 18 jobs i skolepatruljen henvender sig primært til elever i 7. klasse – og ved nyt skoleår udskiftes derfor en del medarbejdere. Det betyder, at samme job besættes flere gange henover et kalenderår, hvilket skaber flere ansættelser.

Ansættelser 2012: 46

(januar – juli 2012)

Afsluttede ansættelser: 63

40 af de afsluttede ansættelser er begrundet i, at arbejdet har været midlertidigt eller sæsonbetonet. De øvrige 23 ophører skyldes, at den unge, virksomheden eller Projekt Fritidsjob har opsagt samarbejdet. Ud af de 23 afbrudte ansættelser skyldes 7 firing af de unge. Hertil kommer 11 unge der efter fælles aftale er afskediget på grund af samarbejdsvanskeligheder. 5 tilfælde har Projekt Fritidsjob afbrudt samarbejdet med ansættelsesstedet grundet dårlige arbejdsforhold og manglende overenskomst. Af de 18 unge, der er fyret eller afskediget efter fælles overenskomst, er 13 igen kommet i arbejde på et senere tidspunkt. Det er altså kun 5 af de unge med en afbrudt ansættelse, der ikke er kommet i arbejde igen.

Fastholdelse i fritidsjobforløb:

I perioden 1.1. 2011 – 30.6. 2011 (1. halvår af projektperioden) er der ansat 43 unge. Af disse er 18 unge (41,9 %) fortsat i gang med et fritidsjob i juli 2012 – altså 12-18 mdr. efter deres første job. Enkelte i det samme job, flere i et nyt job afbrudt af kortere eller længere pauser.

I perioden 1.7. 2011 – 31.12. 2011 (2. halvår af projektperioden) er der ansat 32 unge i alt. Af disse er 22 unge (68,8 %) fortsat i gang med et fritidsjob i juli 2012 – 6-12 mdr. efter deres første ansættelse. Nogen i det samme job, andre i et nyt job afbrudt af kortere eller længere pauser.⁶

Ansættelsernes varighed:

82 unge har på opfølgningstidspunktet i juli 2012 - haft mulighed for at bevare et fritidsjob i 6 -12 mdr. Det drejer sig om de 82 unge, der har opnået deres første ansættelse i perioden 1.1. 2011 – 1.1. 2012. Heraf har 42 unge (51,2 %) haft et job i 6-12 måneder sammenhængende - enten i form af det samme job eller flere jobs i forlængelse af hinanden.

Blandt de 43 unge, der har fået job i projektets første halvår og dermed har haft mulighed for at bevare jobbet i 12 mdr. eller derover, har 12 unge haft job (ét eller flere) i 12 sammenhængende måneder eller derover. Det svarer til 27,9 %.

Delkonklusion

Målsætningen om, at 70 unge får et lommepengejob eller fritidsjob i 2011 er opfyldt med de 100 ansættelser, som blev etableret i 2011. Ligeledes er målsætningen om, at 55 unge opnår fritids- eller lommepengejob i 2012 tæt på at være opfyldt efter godt 6 måneder. Juli 2012 er der etableret 46 ansættelser.

Succeskriterierne omkring fastholdelse vurderes ligeledes opfyldt – både når vi anskuer det i et 6- og 12-måneders perspektiv. Dette fremgår af nedenstående sammenstilling af succeskriterierne og de opnåede resultater.

Succeskriterie

50 % af de unge, der har fået et fritidsjob, er stadig i arbejde 12 måneder efter deres første jobplacering - enten i det oprindelige job eller et nyt

Resultater:

Fastholdelse i fritidsjobforløb: I perioden 1.1. 2011 – 30.6. 2011 (1. halvår af projektperioden) er der ansat 43 unge. Af disse er 18 unge (41,9 %) fortsat i gang med et fritidsjob i juli 2012 – altså 12-18 mdr. efter deres første job. Enkelte i det samme job, flere i et nyt job afbrudt af kortere eller længere pauser.

Ansættelsernes varighed: Blandt de 43 unge, der har fået job i projektets første halvår og dermed har haft mulighed for at bevare jobbet i 12 mdr. eller derover, har 12 unge haft job (ét eller flere) i 12 sammenhængende måneder eller derover. Det svarer til 27,9 %.

⁶ Der gøres opmærksom på, at der i denne opgørelse regnes med antallet af unge, der har fået job i 2011, og ikke antallet af ansættelser som ovenfor, hvor der er angivet 100 ansættelser i 2011.

Succeskriterie

75 % af de unge, der har fået et fritidsjob, er stadig i arbejde 6 måneder efter deres første jobplacering – enten i det oprindelige job eller et nyt

Resultater

Fastholdelse i fritidsjobforløb: I perioden 1.7. 2011 – 31.12. 2011 (2. halvår af projektperioden) er der ansat 32 unge i alt. Af disse er 22 unge (68,8 %) fortsat i gang med et fritidsjob i juli 2012 – 6-12 mdr. efter deres første ansættelse. Nogen i det samme job, andre i et nyt job afbrudt af kortere eller længere pauser.

Ansættelsernes varighed: 82 unge har- på opgørelsestidspunktet i juli 2012 - haft mulighed for at bevare et fritidsjob i 6 -12 mdr. Det drejer sig om de 82 unge, der har opnået deres første ansættelse i perioden 1.1. 2011 – 1.1. 2012. Heraf har 42 unge (51,2 %) haft et job i 6-12 måneder sammenhængende - enten i form af det samme job eller flere jobs i forlængelse af hinanden.

Fritidsjob og personlig udvikling

Succeskriterie:

70 % af deltagerne i projektet oplever, at deres fritidsjob har øget deres selvtillid

Den personlige udvikling er, sammen med den sociale og faglige udvikling, væsentlige sider ved skolegangen og gennemførelse af en ungdomsuddannelse. I forbindelse med uddannelsesparathedsvurderingen i 9. eller 10. klasse vurderer Ungdommens Uddannelsesvejledning i hvilket omfang eleven har de faglige, personlige og sociale forudsætninger, der er nødvendige for at påbegynde og gennemføre en ungdomsuddannelse⁷.

Både de unges svar i spørgeskemaerne og lærernes udsagn peger i høj grad på, at fritidsjobbet styrker den unges personlige udvikling herunder selvtillid.

Succeskriteriet er undersøgt med følgende spørgsmål i spørgeskemaet:

- Er du stolt over at have et job?
- Tør du noget i dag, du ikke turde, inden du fik et arbejde?
- Kan du noget i dag, du ikke kunne, inden du fik et arbejde?

87 % af de unge svarer, de er stolte over at have et fritidsjob.

75 % af de unge svarer, de tør noget i dag - efter de har fået fritidsjob – som de ikke turde før. De unge uddyber dette med eksempler som:

at være mere åben overfor fremmede, at spørge ved tvivl både på job og i skolen, at kontakte og opsøge nye virksomheder.

81 % svarer, de kan noget i dag, de ikke kunne før, de fandt arbejde.

Flere af lærerne og pædagogerne bemærker elevernes glæde over at være nyttige og gøre en forskel på en arbejdsplads.

... det giver meget mening at have et arbejde og være nyttige. De kan li' at være nyttige. Fx Ali, han elsker, at det betyder noget, det han faktisk går ud og gør At det ikke er ligegyldigt.

Det er blevet populært at have et fritidsjob. Ifølge pædagogerne bliver fritidsjobberne forbillede og inspirator for de andre elever.

Det er blevet populært at få et arbejde. Det var det ikke for 2 år siden. Der er kommet mere rift om det (at finde et arbejde) nu. Jeg synes, der bliver set op til dem, der har et arbejde - på en positiv måde.

⁷ Bekendtgørelse nr. 874 af 7. juli 2010 om uddannelsesparathedsvurdering, uddannelsesplaner og procedurer ved valg af ungdomsuddannelse.

Mange unge vil gerne finde et fritidsjob og begrundet det med, de gerne vil være *selvstændige* og tjene deres egne penge. En lærer fortæller:

... når sidemanden pludselig kommer med nye sko – ”dem har jeg selv betalt” ... Jeg oplever, det er populært at have et arbejde og størstedelen vil meget gerne have et arbejde.

Lærerne og pædagogerne giver eksempler på, hvordan fritidsjobbet har påvirket elevernes adfærd og tilgang til skolearbejdet.

Dirhad⁸ ... er én af dem som virkelig trængte til det (et fritidsjob). Man kan virkelig mærke på ham, at han er livet op fra at være total sortseer, så kom det pludselig ... - og jeg vidste ikke, han havde fået et arbejde, og jeg tænkte, hvad sker der lige her... - men så fik jeg det at vide. Han er en af dem, der er livet op, og nu kan han faktisk smile – det kunne han ikke før – og nu går han generelt til opgaverne uden muk og brok og sådan. Ham synes jeg, det er rigtig mærkbart på. Han er måske blevet motiveret til lige at revidere hele sin livsførelse.

Ahmed ... for ham er det fantastisk godt. Jeg tror sådan en dreng som ham vil blive en dygtig og fantastisk medarbejder, fordi han har fået lov at vise det her. Han får masser af selvtillid af det. Jeg har aldrig set den dreng med så meget ro på, som han har nu.

Jeg synes, jeg oplever fritidsjobbet som positivt for Ali, fordi han har ligget lidt på vippen til at blive lidt lad i det ... Jeg synes, man kan mærke, at han har fået øjnene op på en eller anden måde – han er mere på og ordentlig og glad. Det synes jeg, er en mærkbar forskel på ham – han er sit ansvar bevidst... Han er stolt ved det – det kan man høre. Jeg spurgte ham en dag og så sagde han ’det er sgu lidt hårdt, men det er fedt nok ... så fejer vi, så flytter vi lidt, osv ... Man kan mærke, han synes, det er sejt. Han starter kl7 om morgenen i sin vinterferie – det giver altså også andet indhold, end han ellers ville have haft.

Delkonklusion

Mange af lærerne, pædagogerne og elevernes udsagn peger på, at fritidsjobbet styrker den unges personlige udvikling herunder selvtillid.

Blandt de adspurgte unge er 87 % stolte over at have et fritidsjob, og 75 % mener, de tør noget i dag, de ikke turde før, de fik fritidsjob. 81 % mener, de kan noget i dag, de ikke kunne før.

Lærerne bemærker elevernes stolthed, glæden ved at være nyttig og en øget selvtillid. Fritidsjobberen bliver forbillede og inspirator for de andre elever, som ikke har et arbejde. Det er blevet populært at have et fritidsjob og noget, mange elever ønsker sig.

Således vurderes succeskriteriet, 70 % af de unge i projektet oplever, at deres fritidsjob har øget deres selvtillid, at være opfyldt.

⁸ Alle navne er fiktive

Fritidsjob og fremtidig uddannelse

Succeskriterie:

65 % af deltagerne i projektet mener deres lommepege- eller fritidsjob har gjort en forskel i forhold til deres fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

I undersøgelsen 'Fra fritid til job' fra Arbejdsmarkedsstyrelsen⁹ (2009) konkluderes, at erfaring fra et fritidsjob øger sandsynligheden for at gennemføre en uddannelse. Ifølge undersøgelsen, er der stærk sammenhæng mellem at have erfaring fra et fritidsjob og troen på at kunne klare sig i uddannelsessystemet. Samtidig er sandsynligheden for at være i beskæftigelse på langt sigt næsten tre gange så stor for indvandrere og efterkommere, som har haft fritidsjobs, sammenlignet med gruppen af indvandrere og efterkommere, der ikke har haft fritidsjobs.

Med den nationale uddannelsespolitiske målsætning om, at 95 % af de unge i 2015 tager en kompetencegivende uddannelse, er de mulige gevinster ved et fritidsjob ikke uvæsentlige.

I forhold til at vælge – samt gennemføre en uddannelse, vurderer flere lærere og pædagoger, at fritidsjobbet har betydning:

Hvis de kom herfra (Søndervangsskolen/folkeskolen) og så ud på gymnasiet eller et andet sted hen - og de ikke har prøvet at have et arbejde, så tror jeg de vil have rigtig svært ved at rette sig ind. Jeg tror det er rigtig vigtigt for dem, at de kommer ud og får en forsmag på, hvad det er, de kommer ud til senere.

Det er også godt i forhold til, hvad de skal vælge, når de skal vælge uddannelse – for så ved man måske bedre, hvad man ikke vil eller hellere vil.

Men det også i denne her alder, man bliver dannet som menneske hvor man kan vælge den gode vej eller den dårlige vej. Jeg tror personligt, at hvis man har en god succesoplevelse igennem et fritidsjob, og kommer på en uddannelse, så tror jeg det blive nemmere at gennemføre en ungdomsuddannelse. For det første fordi man har haft disciplin til at passe et arbejde, og det er forpligtende at have et arbejde, og det er det også at tage en uddannelse. Der tror jeg simpelthen man lærer, at livet kan være hårdt engang imellem – 'jeg skal yde for at få noget igen' og den erfaring tror jeg godt, de unge kan tage med sig over i andre forummer her i livet. ... At tingene ikke bare kommer til én, men at man skal yde noget ekstra for at kunne tage en uddannelse.

De unge er blevet spurgt om, hvorvidt fritidsjobbet har givet øget afklaring i forhold til fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.

75 % svarer, at fritidsjobbet ikke har betydet, at de tænker mere over, hvad de vil lave og arbejde med, når de bliver voksne.

⁹ "Fra fritid til job" (2009), rapport fra Arbejdsmarkedsstyrelsen

81 % af de unge svarer, at deres fritidsjob ikke har fået dem til at tænke på nogle bestemte uddannelser, som de godt kunne tænke sig. I forbindelse med disse svar er det vigtigt at bemærke, at de unge tolker spørgsmålene meget konkret og svarer specifikt på, om de kunne tænke sig at arbejde - og uddanne sig indenfor den branche, de har fritidsjob i. Eksempelvis ser vi uddybende svar som: "Nej, jeg skal ikke være varmemester" eller "Nej, jeg skal ikke arbejde i Kvickly-bageren". Med disse svar er det tydeligt, at de unge alene forholder sig til deres nuværende job og ikke tænker mere generelt på, hvad de vil i fremtiden. Men lærernes udsagn vidner om, at fritidsjobbet gør en forskel i forhold til de fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder. Dette understøttes ydermere af det forhold, at fritidsjobbet vurderes at have en markant positiv afsmittende effekt på nuværende skolegang, som det det belyses i det følgende afsnit.

Fritidsjob og skolegang

Lærernes og pædagogernes oplevelser af fritidsjobbernes øgede selvtillid og stolthed bliver observeret i forbindelse med de unges skolegang. I interviewene med lærerne og pædagogerne er fritidsjobbets indflydelse på skolegangen et gennemgående perspektiv, da det netop er i skolesammenhæng, de oplever de unge.

Både den personlige, sociale og faglige udvikling er alle væsentlige sider ved skolegangen. Dette afsnit skal derfor også læses i sammenhæng med afsnittet "Fritidsjob og personlig udvikling."

Over halvdelen af de unge svarer, at fritidsjobbet har effekt på deres skolegang. 63 % svarer de lærer noget, som de kan bruge i skolen. 56 % svarer, at fritidsjobbet har gjort dem bedre til at gå i skole. De unge giver eksempler som:

Jeg er blevet mere sikker på mig selv, jeg kommer til tiden, jeg har det bedre med mig selv, jobbet gør jeg tager mere ansvar – før var jeg mere ligeglad med det hele.

Lærerne og pædagogerne er blevet spurgt, hvordan de oplever, fritidsjobbet har betydning for deres elever – fagligt, socialt og personligt. Alle adspurgte lærere og pædagoger mener, fritidsjobbet har en positiv betydning for de fleste – også i forhold til skolegangen:

Vi kunne nå meget længere, hvis hele klassen obligatorisk skulle passe et job – og de gjorde det. Så kunne vi nå 1000 gange længere. Det er jeg sikker på.

Det motiverer skolegangen.

Der er masser af merværdi i det arbejde.

De får faktisk en rigtig masse ud af det her – og de får mere læring i matematik og i selvkontrol og i selvdisciplin og i mødetider og alt muligt andet... De kan godt komme en halv time for sent i skole – det gør de ikke til et fritidsjob.

Det løfter dem, og de får et indblik i noget, som er fremmed for mange af dem.

... Du kan jo se, at dem der har et job, laver deres hjemmeregning i en højere frekvens, end dem der ikke har et fritidsjob. Om det er på grund af fritidsjobbet, ved jeg ikke...

Det er altså også en fantastisk mulighed - også for de unge mennesker, som måske har det lidt svært i skolen ... og det er jo nogen lange skoledage fra kl.8-16 – der kan et fritidsjob altså også godt give et stort løft til selvtilliden. De får nogen gode oplevelser udenfor skolen, bruger deres hænder og udfører et stykke arbejde tilfredsstillende.

Pædagogerne, som har skærpet fokus på elevernes sociale kompetencer i skolen, oplever også fritidsjobbet som løftestang:

... mig og Kim er jo ansat til også at løfte den socialpædagogiske opgave – og jeg synes jo det socialpædagogiske er langt vigtigere end det faglige. Det må man nok ikke sige, men vi står

med en gruppe af unge mennesker, som virkelig har brug for at arbejde med deres sociale kompetencer – også for at kunne indgå på normalt vis i samfundet på længere sigt. Og her hjælper fritidsjobbet ...

Mange af de virksomheder, hvor skolepligtige unge kan få fritidsjob, lukker kl.16. Søndervangskolen er en heldagsskole, hvor eleverne er fra kl.8.15-15.45. Søndervangskolen vil gerne støtte op om elevernes mulighed for at deltage på en arbejdsplads. Derfor kan eleven fritages fra heldagsskolen i op til 4 timer om ugen - og i stedet deltage på en arbejdsplads – hvis elev, forældre og skole finder det meningsfyldt.

Det skaber sommetider nogle dilemmaer. Når fritidsjobbet betyder fravalg af noget andet – så bliver overvejelserne om fritidsjobbets betydning meget aktuelle. En lærer siger:

Jeg mangler så mange af de her fritidsjobbere til idræt om onsdagen – og der er nogen, der godt kunne bruge det, men det er prisen værd.

Samtidig oplever en pædagog, at fritidsjobbet om eftermiddagen kan gøre skoledagen mere overskuelig for nogen elever:

Der er også mange, der profiterer af at komme ud nogen timer om ugen. Det gør, at de lidt bedre kan overskue skoledagen, fordi det er nogen lange dage for nogen af dem – og det er ikke alle, der kan sidde stille fra 8-16. Det kan jeg også godt forstå. Når de ved, de skal ud at være aktive, fx om onsdagen, så betyder det måske, at de kan overskue lidt mere.

Delkonklusion

De unge på Søndervangskolen går i skole til kl. 15.45, og mange virksomheder, som vil ansætte skolepligtige unge, lukker kl.16. Fritidsjobbet bliver – for nogle elever - en del af skoleskemaet en eftermiddag om ugen, hvor de til gengæld ikke deltager i skolens lektioner. Lærerne og pædagogerne vurderer, det er prisen værd, og at fritidsjobbet motiverer skolegangen på forskellige fronter. Skoledagene kan være meget lange for nogen af eleverne – her giver fritidsjobbet et break, og nogle elever overskuer lidt mere. Pædagogerne, som har skærpet fokus på elevernes sociale kompetencer i skolen, oplever, at fritidsjobbet styrker udviklingen af sociale kompetencer – hvilket også er vigtigt den dag, eleverne begynder en ungdomsuddannelse, der - ligesom fritidsjobbet - er en ny og fremmed sammenhæng, de unge skal indgå i.

Over halvdelen af de unge svarer, at fritidsjobbet har positiv effekt på deres skolegang. Især på det personlige plan, hvor selvtillid, struktur og ansvarsfølelse vokser.

Fritidsjob - når mor og far står udenfor arbejdsmarkedet

De sidst nye undersøgelser af virkninger af fritidsjobaktiviteter peger på fritidsjobbet som et springbræt for unge i udsatte boligområder og som medvirkende til at bryde med den sociale arv¹⁰.

I de almene boligområder står en del voksne udenfor arbejdsmarkedet. I Viby Syd gælder det for 40,9 % voksne (18-64-årige)¹¹. Forældre uden tilknytning til arbejdsmarkedet har ofte et mere begrænset netværk. Det kan betyde, at forældrene har sværere ved at guide og støtte deres børn ind på arbejdsmarkedet.

Lærerne og pædagogerne udtrykker behov for, at de unge hjælpes udenfor de almene boligområder og udenfor skolens mure. Både så de unge oplever at kunne gøre sig gældende udenfor kendte rammer, og så de får et indblik i samfundet og arbejdslivet, og finder ud af, at her kan de også være med.

De fleste oplever, at forældrene er hjemme altid og ikke har et arbejde. Så det, at de kan opleve at komme i gang, og forældrene kan se, der er altså håb for vores børn – det er så vigtigt... For det er svært for dem at få fødderne indenfor.

Det er så vigtigt, at de børn (fra udsatte boligområder), vi arbejder med, kommer ud af den sammenhæng, de er i. De skal ud at mærke at der ER altså mulighed for at komme ud ... de behøver ikke blive hængende her i boligområdet ... de skal ud at mærke hvad det er for et samfund, de er en del af. Det synes jeg er så hamrende vigtigt, og det kan de ikke få nok af. Vi hjælper dem ikke, hvis vi ikke sørger for, de kommer udenfor Rosenhøj og Søndervangskolen. Der kan vi ikke støtte dem nok.

Det betyder noget, at både børn og forældre kan se, at der er plads - og muligheder for deres børn på det danske arbejdsmarked.

Det, at de har været ude og prøve at mærke arbejdslivet udenfor skolens mure og udenfor hjemmet – tror jeg er meget afgørende. Det afmystificerer noget for dem – fordi der står en mærkelig glans omkring de mange familier, som ikke har været på arbejdsmarkedet, hvor mor og far er på overførselsindkomst ... Det at børnene mærker, at de godt kan klare at være på arbejdsmarkedet – det er jeg sikker på er vigtigt. Derfor skal der følges op på det her (fritidsjobindsatsen).

Når de unge hører om, at det er lykket for klassekammeraten at finde et fritidsjob, så giver det håb og tro på, at det også kan ske for dem – og de opgivende historier om det danske arbejdsmarked, som måske hersker i hjemmet, bliver mindre. Mange unge vil gerne tjene deres egne penge.

Der er ingen tvivl om, det (fritidsjobbet) smitter af. Nogen af de unge, der ikke har et arbejde, de kan se at det lykkes og får selv lysten til at komme ud og få sig et arbejde. Det er ikke så håbløst. De har måske en masse dårlige historier hjemmefra om, hvor svært det er at komme

¹⁰ "Godt på vej – Virkningen af fritidsjobaktiviteter i udsatte boligområder" (2012), rapport fra Center for Boligsocial Udvikling.

¹¹ BoSocData; Boligforeningernes & Aarhus Kommunes boligsociale monitoreringssystem

på arbejdsmarkedet. Når sidemanden i klassen har haft et arbejde i et stykke tid og kan tjene sine egne penge ... det er helt sikkert, det har en positiv virkning.

Delkonklusion

Lærerne og pædagogerne peger på, at det er vigtigt, at børn og forældre kan se, at der er plads og muligheder for deres børn på det danske arbejdsmarked. Når først én klassekammerat kan fortælle om succesoplevelser med fritidsjobbet, ønsker en del at opnå det samme. De unge inspireres ofte af hinanden.

Hvis forældrene er udenfor arbejdsmarkedet og har begrænset netværk og begrænsede erfaringer med kulturen på arbejdsmarkedet, kan der være et ekstra behov for at vejlede de unge og hjælpe dem med at finde ind på en arbejdsplads.

Når det eksisterende netværk befinder sig i boligområdet, er det væsentligt, at de unge støttes i at overskride de kendte sammenhænge og søge udenfor – for på den måde at få større indblik i andre sammenhænge i samfundet samt anerkendelse af samfundet udenfor boligområdet. Fritidsjob kan således også være med til at nedbryde tendenser til isolation i boligområdet.

Betydningen af en hjælper

Hvor 24 % af de unge i udsatte boligområder i Danmark har et fritidsjob, har ca. dobbelt så mange på landsplan et fritidsjob¹².

De interviewede lærere og pædagoger pointerer, det er vigtigt med en hjælper, der kan støtte de unges jobsøgning og deltagelse på en arbejdsplads. En del unge vil ikke finde fritidsjob uden hjælp - dels pga. manglende tro på, det er muligt og dels manglende kendskab til jobmuligheder:

Der er mange, der aldrig ville få søgt et job, hvis ikke (der var hjælp i fritidsjobprojektet). Så det er simpelthen guld værd ... Vi har tidligere hjulpet nogen med at få afleveret ansøgning – måske 20 – uden der skete noget – så det, at der bliver hjulpet med alle de barrierer, der kan være undervejs, - det er godt.

Jeg tror, at 2 af dem havde fået det (fritidsjob) af sig selv, men jeg tror ikke de 6 andre havde – fordi de mangler den selvtillid i at gå ud og banke på. De føler, som tosprogede, de skal sparke en dør ind for at blive set, så de holder sig tit tilbage – de tror faktisk ikke på det. De vil heller aldrig have set boligforeningen som mulighed for et fritidsjob – de vil søge på grillbarer og som flaskedreng i Føtex – det er, hvad de ville kunne komme i tanke om. Verden er blevet meget meget større. Dirhad ville jo aldrig overveje at blive piccoline hvis ikke han havde fået hjælp.

Nogle af lærerne giver eksempler på unge, der vil blive dygtige medarbejdere, fordi de har fået chancen for at udvikle sig og vise deres værd på en arbejdsplads.

Sådan en som Ahmed – han er med garanti en gave til en arbejdsplads – det er jeg slet ikke i tvivl om, men han ville ikke have fundet et job af sig selv. ... han skulle bare lige se muligheden, så kan han godt finde drivet - og for ham er det fantastisk godt. Jeg tror sådan en dreng som ham vil blive en dygtig og fantastisk medarbejder, fordi han har fået lov at vise det her (i fritidsjobbet).

Hvad der kan virke selvfølgelig for en almindelig lønmodtager, viser sig at være en udfordring for en del unge. I den nye verden som ansat forsøger de at finde ud af, hvad ord som frikort, Nem-Konto, skat, AM-bidrag, lønsedler, Nem-ID, kontokig, E-boks, ansættelseskontrakt, prøveperiode, fagforening betyder. Spørgsmål som; hvordan aktiverer man sit frikort, og hvordan får man en NEM-konto, bliver aktuelle. Her har en del unge brug for hjælp. Pædagogerne betoner:

Det er bare så vigtigt, at de har én der kan hjælpe dem i gang, én der kan fortælle dem 'hvad drejer det her sig om og hvad kræver det'. Der er nogen, der har problemer med bare det at oprette en konto og få løn. Det er også derfor, de skal have én på sidelinien til at holde dem lidt i ørerne og hjælpe dem over nogen hurtler. Det her var ikke sket, hvis ikke der havde været én til at hjælpe dem.

¹² "Godt på vej – Virkningen af fritidsjobaktiviteter i udsatte boligområder" (2012), rapport fra Center for Boligsocial Udvikling.

Nogen forældre vil have svært ved at hjælpe med de ting, f.eks. har nogen svært ved bare at hjælpe dem (deres barn) ned i banken - og få forklaret hvad det egentlig er, der skal ske – eller skabe kontakt til arbejdspladser.

En del unge har hverken pas eller kørekort, som ofte er den foretrukne legitimationsform, når unge møder op i banken for at få oprettet en NEM-konto. En NEM-konto er nødvendig for at kunne modtage løn fra bl.a. Aarhus Kommune. Ofte bliver de unge afvist i banken, fordi deres legitimation vurderes utilstrækkelig. Det viser sig at være forskelligt fra bank til bank og forskelligt fra medarbejder til medarbejder i den enkelte bank, hvilke former for legitimation som godtages. Udfordringerne i forhold til bankerne beskrives i bilag 2, hvor en kopi af henvendelse til banker kan findes.

Flere lærere og pædagoger fortæller, at der kan opstå misforståelser mellem ung og arbejdsgiver. Jargonen på en arbejdsplads kan være uvant. Det er væsentligt, at der er en hjælper på sidelinjen, der forbereder de unge på, hvordan kulturen kan være på en arbejdsplads samt løbende taler med dem om, hvordan det går.

Det er helt klart vigtigt at have den løbende dialog med den unge (efter opstart) hvor man hører, hvordan går det derude, hvordan bliver du behandlet – alle de ting der hører med... også på længere sigt – at der er en slags mentor eller én på sidelinjen, så de ikke falder fra, og så der ikke sker misforståelser. En del af vores elever kan hurtigt falde fra, hvis de ikke føler sig forstået på en arbejdsplads.

Der er mange af vores elever, der måske får at vide, på en hård måde, du skal gøre det og det og det, - og der vil der være nogen, som reagerer meget voldsomt. Her er det godt, når man har talt med dem, i forvejen om, at der kan være en lidt hård jargon på arbejdspladsen. Så de er klar over det, og så man hele tiden forbereder og forbereder og forbereder og tager tingene i opløbet, før det sker. ... Det er vigtigt, der er nogen på sidelinjen.

Delkonklusion

Ifølge lærerne og pædagogerne er det vigtigt, der er en hjælper, der støtter op om de unges jobsøgning og efterfølgende ansættelse. En del af de unge ville ikke have fundet fritidsjob uden støtte i jobsøgningsprocessen - dels pga. manglende tro på det er muligt og dels manglende kendskab til jobmuligheder. Efter ansættelse er der ofte behov for en løbende dialog om udfordringer, usikkerheder og misforståelser - og de yngste fritidsjobbere har ofte brug for vejledning i forhold til blandt andet aktivering af frikort og oprettelse af NEM-konto.

Motivation for at være på arbejdsmarkedet

Succeskriterie:

80 % af deltagerne mener deres fritidsjob har øget deres motivation for at være på arbejdsmarkedet

Idet de unge har henvendt sig til projektkoordinator om hjælp til at finde et fritidsjob, antages at de unge - inden fritidsjobbet - har været motiverede for at få en plads på arbejdsmarkedet.

Succeskriteriet er undersøgt med spørgsmålene:

- Har du lyst til at blive ved med at have et fritidsjob?
- Vil du anbefale dine venner og klassekammerater at finde et fritidsjob?

Svarene viser, at fritidsjobbet ikke har formindsket motivationen for at være på arbejdsmarkedet. Samtlige adspurgte unge har lyst til at blive ved med at have et fritidsjob. Ligeledes vil alle anbefale deres venner og klassekammerater at finde et fritidsjob.

De unge begrundes, at de anbefaler venner og klassekammerater at finde et fritidsjob med udsagn som:

Fordi de (klassekammeraterne og vennerne) kan tjene deres egne penge

Så de (klassekammeraterne og vennerne) har noget at lave. Det er sundt at have et job, fordi man skal overholde reglerne på arbejdspladsen og møde til tiden

Jeg tror, hvis man har gode kolleger og en go chef, så bliver man rigtig glad

Ikke kun på grund af pengene – man møder også kolleger og føler sig mere voksen

De (klassekammeraterne og vennerne) kan lære en masse; f.eks. at tale med folk eller håndtere andre situationer. Man får mere erfaring som kan hjælpe én i fremtiden, f.eks. hvad det kræver at have et job, i stedet for man først finder ud af det, når man bliver voksen.

Når du har noget, du laver, så har du noget at tage dig til

Det gør én mere selvstændig – også så man ikke er afhængig af sine forældres penge. Med selvstændig mener jeg, man skal kunne klare nogen ting alene.

På baggrund af ovenstående besvarelser kan det konkluderes, at de unge er motiverede for at forblive i arbejde. De har via deres fritidsjobs gjort sig erfaringer med, hvad det vil sige at have et arbejde, og hvilke positive elementer det rummer. På baggrund af deres fritidsjobberfaring giver de udtryk for mange gode grunde til at have et arbejde – det handler ud over penge blandt andet om trivsel, indhold i dagligdagen, netværk og udvikling af sociale kompetencer.

Fritidsjob og netværk

Succeskriterie:

60 % af de unge mener, deres fritidsjob har givet dem nye netværk og venner

Alle adspurgte fritidsjobbere svarer, at de har lært nye mennesker at kende, efter de har fået fritidsjob. Fritidsjobberne indgår i nye og forskellige relationer, når de bliver del af en arbejdsplads. Nogle bliver til venskaber, andre til bekendtskaber. 56 % svarer, de har fået nye venner. Hermed vurderes succeskriteriet opfyldt.

Projektkoordinatorers refleksioner; Erfaringer og udfordringer

Projektets opstillede succeskriterier retter opmærksomheden i bestemte retninger – tillige med undersøgelsen. Herunder præsenteres andre opmærksomhedspunkter i forbindelse med Projekt Fritidsjob. Opmærksomhedspunkterne tilbyder nogle perspektiver og anbefalinger til det fremadrettede udviklingsarbejde i projektet.

Ung til ung-effekten

- Netværk og rollemodeller

Det er tydeligt, at de unge inspirerer hinanden. Når de unge hører, at det er lykket for klassekammeraten at finde et fritidsjob, giver det håb og tro på, at det også kan ske for dem – og en del unge fra samme klasse henvender sig for også at få hjælp til jobsøgning. De unge motiveres især af muligheden for at kunne tjene deres egne penge.

Samtidig bliver nogen unge værdifulde formidlere af den arbejdskultur, de møder. De unge fritidsjobbere fortæller deres kammerater om oplevelser fra arbejdslivet.

De unge begynder at netværke og bruge hinanden i jobsøgningsøjemed. Det kan både være ved, at de hjælper hinanden med at skrive ansøgninger eller til at opnå kontakt til egen eller andres arbejdsgivere.

Ung til ung-effekten er svær at måle, men er et oplagt succeskriterie. Samtidig kan man overveje, hvordan fritidsjobbernes viden og erfaringer fremadrettet kan anvendes konstruktivt overfor andre unge¹³.

At kæmpe sig til noget

I iveren efter at hjælpe de unge i gang, kan faldgruben være, at de unge oplever, at projektkoordinatoren 'skaffer' dem et fritidsjob. Skønt de unge får hjælp i jobsøgningsprocessen, og projektet har kontakter i erhvervslivet, så er missionen ikke at *give* de unge et fritidsjob. De unge skal ikke præsenteres for en pseudovirkelighed, men lære hvordan man kan arbejde sig frem til et job ved en målrettet indsats. De unge skal mærke, at de er i stand til at kæmpe sig til noget. Har man kæmpet sig til et fritidsjob, kan det måske også booste troen på at kunne overvinde andre udfordringer i livet. Desuden kan det virke afsmittende på fastholdelsen af jobbet.

Projektet skal desuden ruste de unge, så de, næste gang de står som arbejds- eller praktikpladssøgende, ved, hvad de kan gøre for at øge deres chancer.

Nøglepersoner og tilgængelighed

En del af de unge i projektet har deres daglige gang på Søndervangskolen i Viby Syd, hvor også Projekt Fritidsjob har base. Selvom ikke alle unge fra boligområderne går på Søndervangskolen, så ligger skolen i de unges nærområde. En aften om ugen er projektkoordinator desuden i klubben eller på et kontaktsted, hvor de lidt ældre unge også kommer.

¹³ I marts 2012 foregik arrangementet 'Uddannelsesparat på flere måder' for udskolings eleverne på Søndervangskolen. Arrangementet var et samarbejde mellem skole-hjem-vejlederen på Søndervangskolen og Projekt Fritidsjob. Her fortalte bl.a. 3 fritidsjobbere om deres erfaringer.

Kontakten og samarbejdet med både skolens og klubbens pædagoger, lærere og vejledere har stor betydning for at kunne støtte den unges deltagelse i fritidsjobbet fra flere sider og på flere måder. De unges daglige kontaktpersoner byder ind med værdifuld viden, når den unge og en virksomhed skal matches bedst muligt. Ligeledes har deres opbakning og interesse for den unges oplevelser i fritidsjobbet også stor betydning.

At fritidsjobprojektet er geografisk afgrænset gør det nemt at være tilgængelig i de unges nærområde - ligesom det gør det nemmere at finde samarbejdspartnere blandt andre, som arbejder med unge i boligområderne.

De ustabile unge

Det er ikke alle unge, som henvender sig, som vurderes parate til at kunne passe og varetage et ordinært fritidsjob. Disse unge vejledes om krav og forventninger på arbejdsmarkedet og får hjælp til at skrive ansøgning på lige fod med alle andre. De kan fra 8. årgang opfordres og hjælpes til at komme i erhvervspraktik – eller frivilligt arbejde fra det 13. år. Her får de mulighed for ulønnet at prøve kræfter med arbejdslivet samt vise, at de kan indgå stabilt og aktivt i en arbejdssammenhæng.

Sommetider viser unge, med manglende stabilitet i skolen, stor stabilitet på en arbejdsplads. De unge, som er ustabile i skolen, kan ikke garanteres som arbejdskraft overfor en virksomhed. Der mangler generelt virksomheder, som er villige til at give unge, som er ustabile i andre sammenhænge, en chance. Ifølge Center for Boligsocial Udvikling¹⁴ (2012: 10) er det "de svage unge", hvor behovet for - og effekten af et fritidsjob er størst.

Fritidsjobs med direkte uddannelsesperspektiv

Mange unge har ikke besluttet, hvad de vil uddanne sig til, og for mange er en gymnasial uddannelse højeste ønske blandt andre ungdomsuddannelser.

Det er svært at skabe match mellem fritidsjob og et uddannelsesønske, fordi mange unge ikke har besluttet, hvilken uddannelse de ønsker, og fordi mange gerne vil gå den gymnasiale vej. Generelt kan det være svært blot at finde et fritidsjob – og hvis drømmen er at blive læge eller ingeniør, og der skal findes et fritidsjob, som relaterer til erhvervsønsket, er det rigtig svært. For unge, der har ønske om en erhvervsuddannelse, kan et fritidsjob som indgang til en læreplads være oplagt – f.eks. hos en mekaniker.

Et fritidsjob kan også have uddannelsesperspektiv ved, at de unge får afklaret hvilke arbejdsfunktioner, de ikke ønsker eller ønsker i et fremtidigt arbejdsliv.

Et fritidsjob stiller - ligesom enhver uddannelse - krav til både personlige og sociale kompetencer. Så selvom fritidsjobbet ikke har et direkte uddannelsesperspektiv, så vil det altid have et indirekte, - især for unge som frafalder ungdomsuddannelsen af personlige eller sociale årsager. Derfor kunne det også være relevant at undersøge, hvordan det går de unge med fritidsjob ved overgangen til ungdomsuddannelse.

¹⁴ "Godt på vej – Virkningen af fritidsjobaktiviteter i udsatte boligområder" (2012), rapport fra Center for Boligsocial Udvikling. Side 10

Konklusion

Denne rapport er udarbejdet på baggrund af interviews med udskolingslærere og AKT-vejledere/pædagoger samt spørgeskemaundersøgelse blandt fritidsjobbere – med fokus på fritidsjobbets betydning. Herunder følger et sammendrag af rapportens pointer.

Resultater i tal

Målsætningen om, at 70 unge får et lommepengejob eller fritidsjob i 2011 er opfyldt med de 100 ansættelser, som blev etableret i 2011. Ligeledes er målsætningen om, at 55 unge opnår fritids- eller lommepengejob i 2012 tæt på at være opfyldt efter godt 6 måneder. Juli 2012 er der etableret 46 ansættelser. Målsætningerne omkring fastholdelse vurderes ligeledes i vid udstrækning opfyldt.

I perioden 1.1. 2011 – 30.6. 2011 (1. halvår af projektperioden) er der ansat 43 unge. Af disse er 18 unge (41,9 %) fortsat i gang med et fritidsjob i juli 2012 – altså 12-18 mdr. efter deres første job. Enkelte i det samme job, flere i et nyt job afbrudt af kortere eller længere pauser. I perioden 1.7. 2011 – 31.12. 2011 (2. halvår af projektperioden) er der ansat 32 unge i alt. Af disse er 22 unge (68,8%) fortsat i gang med et fritidsjob i juli 2012 – 6-12 mdr. efter deres første ansættelse. Nogen i det samme job, andre i et nyt job afbrudt af kortere eller længere pauser. I alt 12 unge har haft job i 12 sammenhængende måneder eller derover. Hertil kommer 42 unge, der har haft et job i 6-12 måneder sammenhængende - enten i form af det samme job eller flere jobs i forlængelse af hinanden.

Fritidsjob og personlig udvikling

- *70 % af de unge i projektet oplever, at deres fritidsjob har øget deres selvtillid*

Mange af lærernes, pædagogernes og de unges udsagn peger på, at fritidsjobbet styrker den unges personlige udvikling herunder selvtillid.

87 % af de unge er stolte over at have et fritidsjob, og 81 % mener, de kan noget i dag, de ikke kunne før. 75 % mener, de tør noget i dag, de ikke turde før, de fik fritidsjob. F.eks. at være mere åben overfor fremmede, at spørge ved tvivl både på job og i skolen, at kontakte og opsøge nye virksomheder.

Lærerne og pædagogerne bemærker elevernes stolthed ved fritidsjobbet samt deres glæde over at være nyttige. Desuden observerer de ofte en øget selvtillid. Fritidsjobberen bliver forbilledet og inspirator for de andre elever, som ikke har et arbejde. Det er blevet populært at have et fritidsjob og noget, mange elever ønsker sig.

Fritidsjob, skolegang og fremtidig uddannelse

- *65 % af deltagerne i projektet mener deres lommepenge- eller fritidsjob har gjort en forskel i forhold til deres fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder.*

Den unges nuværende deltagelsesmåder i skolen antages at påvirke fremtidige uddannelsesmuligheder. Over halvdelen af de unge svarer, at fritidsjobbet har positiv effekt på deres skolegang. Især på det personlige plan, hvor selvtillid, struktur og øget ansvarsfølelse vokser.

Lærerne og pædagogerne vurderer, at fritidsjobbet ofte motiverer skolegangen og på forskellige fronter. Pædagogerne, som har skærpet fokus på elevernes sociale kompetencer i skolen, opfatter fritidsjobbet som væsentlig for den sociale udvikling – også set i forhold til den dag eleverne begynder en ungdomsuddannelse, som igen er en ny og fremmed sammenhæng, de skal indgå i.

Alt i alt tyder svarene på, at fritidsjobbet via en positiv indvirkning på nuværende skolegang samt personlige og sociale kompetencer er med til at fremme de unges fremtidige uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder

Fritidsjob, når mor og far står udenfor arbejdsmarkedet

Lærerne og pædagogerne fremhæver, det er vigtigt, at børn og forældre kan se, at der er plads og muligheder for deres børn på det danske arbejdsmarked. Når en klassekammerat kan fortælle, hvordan det er lykket at finde fritidsjob, ønsker en del at opnå det samme. De unge inspireres af hinanden.

Hvis forældrene er udenfor arbejdsmarkedet og har begrænset netværk og begrænsede erfaringer med kulturen på arbejdsmarkedet, kan der være et ekstra behov for at vejlede de unge og hjælpe dem med at finde ind på en arbejdsplads. Når det eksisterende netværk befinder sig i boligområdet, er det væsentligt, at de unge støttes i at overskride de kendte sammenhænge og søge udenfor – for på den måde at få større indblik i andre sammenhænge i samfundet samt anerkendelse af samfundet udenfor boligområdet.

Betydningen af en hjælper

Ifølge lærerne og pædagogerne er det centralt, der er en hjælper, der støtter op om de unges jobsøgning og efterfølgende ansættelse. En del af de unge ville ikke have fundet fritidsjob uden støtte i jobsøgningsprocessen - dels på grund af manglende tro på det er muligt - og dels manglende kendskab til jobmuligheder. Efter ansættelse kan der være behov for en løbende dialog om udfordringer, usikkerheder og misforståelser.

Motivation for at være på arbejdsmarkedet

- *80 % af de unge mener, deres lommepenge-/fritidsjob har øget deres motivation for at være på arbejdsmarkedet*

Idet de unge har henvendt sig om hjælp til at finde et fritidsjob, vurderes det, at de - inden fritidsjobbet - har været motiverede for at være på arbejdsmarkedet. Ligeledes antages, at de unge fortsat er motiverede for at have job, når samtlige adspurgte svarer ja, når de spørges, om de har lyst til at blive ved med at have fritidsjob. Fritidsjobbet har således ikke mindsket motivationen for at være på arbejdsmarkedet. 87 % af de unge er desuden stolte over at have et fritidsjob, og alle adspurgte vil anbefale deres venner og klassekammerater at finde et fritidsjob. Ligeledes giver de udtryk for at have erfaret mange positive gevinster ved at have et arbejde.

Fritidsjob og netværk

- *60 % af de unge mener, deres fritidsjob har givet dem nye netværk og venner*

Alle adspurgte fritidsjobbere svarer, at de har lært nye mennesker at kende. Fritidsjobberne indgår i nye og forskellige relationer, når de bliver del af en arbejdsplads. Nogle bliver til venskaber, andre til bekendtskaber. 56 % svarer, de har fået nye venner.

*

Alt i alt peger undersøgelsen blandt fritidsjobberne, udskolingslærerne og pædagogerne på, at Projekt Fritidsjob i Viby Syd har gjort en positiv forskel for de unge, der har været en del af projektet. I projektets første 1 ½ år er der skabt lige knap 150 ansættelser, og for de unge, der er kommet i job, har det betydet bedre skolegang, øget trivsel, udvikling af personlige og sociale kompetencer, øget kendskab til arbejdsmarkedet og nyt netværk. Med disse resultater er Projekt Fritidsjob et vigtigt bidrag til realiseringen af den uddannelsespolitiske målsætning om, at 95 % af de unge i 2015 tager en kompetencegivende uddannelse.

Bilag 1: Metodebeskrivelse

Rapporten er baseret på statistisk materiale fra projektets database samt interviews og en spørgeskemaundersøgelse.

Databasen

Til opfølgning på de kvantitative målsætningerne i projektbeskrivelsen, er projektets database anvendt. I databasen registreres alle unge, som projektkoordinator har vejledningssamtaler med. Ligeledes registreres hver ansættelse med start- og slutdato. Herfra udtrækkes kvantitative data.

Interviews

6 lærere og 2 pædagoger fra udskolingsafdelingen på Søndervangskolen er blevet interviewet parvis for at undersøge deres perspektiv på fritidsjobbets betydning for deres elever. Alle interviewpersoner er, i deres funktion som lærer eller pædagog, i daglig kontakt med unge, som har et fritidsjob.

Spørgeskema

Med spørgeskemaundersøgelsen søges de unges vurdering af fritidsjobbets betydning belyst - herunder hvorvidt succeskriterier (jf. projektbeskrivelsen) bliver indfriet. Derudover søges også svar på de unges vurdering af den hjælp, de har fået gennem Projekt Fritidsjob, samt hvilken betydning fritidsjobbet har for deres skolegang.

Respondenter

Respondenterne er (ind til videre) unge, der har et fritidsjob (i minimum 4 timer om ugen) på det adspurgte tidspunkt. 16 unge i alderen 13-17 år har besvaret spørgeskemaet (maj + april 2012). Der er en overvægt af drenge i besvarelserne; 11 drenge og 5 piger har besvaret spørgeskemaet. Der er ligeledes en overvægt af drenge som har opnået et fritidsjob gennem projektet.

De fleste af de adspurgte unge (9) kommer fra hjem, hvor begge forældre står udenfor arbejdsmarkedet. 5 unge har én forælder på arbejdsmarkedet. 2 unge har forældre, hvor begge er på arbejdsmarkedet.

12 unge mener, de (formelt og uformelt) har været i kontakt med projektet mellem 10-35 gange. 4 unge mener, de har været i kontakt mellem 3-7 gange.

Besvarelserne kan ikke betragtes som repræsentative på baggrund af 16 svar, men der er svarkategorier, som i høj grad dominerer besvarelserne på nogle spørgsmål, som allerede nu kan pege i særlige retninger. Ligeledes giver de unges svar på de åbne spørgsmål nogle kvalitative bud på spørgsmålene.

Med tiden vil der indhentes flere svar på spørgeskemaerne, som vil øge repræsentaviteten.

Indsamlingsmetode

For at undgå at de unge påvirker hinanden i deres svar, er de blevet spurgt enkeltvis. Projektkoordinator har læst spørgsmålene højt for den unge og nedskrevet svar på de åbne spørgsmål. Dette for at undgå, at

der ville gå meget tid med at skrive og stave, og for at fremme og bevare den unges fokus og koncentration på spørgsmålene. Den unge har undervejs bedt om uddybning af spørgsmålet ved tvivl.

Idet der allerede eksisterer en relation mellem projektkoordinator og ung, kan der være risiko for, at denne kan påvirke de unges svar i bestemte retninger. Spørgsmålene kredser dog ikke om denne relation, således vurderes det heller ikke, at den unge vil opleve at kunne påvirke relationen med sine svar.

Spørgsmål

Spørgsmålene består primært af baggrundsspørgsmål og holdningsspørgsmål

Baggrundsspørgsmål giver oplysninger om den unges alder, køn, arbejdssted, arbejdsopgaver, forældres beskæftigelsesstatus, antal søskende. Med holdningsspørgsmålene søges information om, hvordan den unge oplever og vurderer fritidsjobbets betydning samt hjælpen fra Projekt Fritidsjob.

Spørgsmålene er primært formuleret som lukkede, men en del følges op med et åbent spørgsmål. Med de åbne spørgsmål søges de unges besvarelser uddybet og begrundet. Til de lukkede spørgsmål kan den unge vælge mellem 3 svarkategorier; ja, nej, ved ikke

Bilag 2: Kopi af henvendelse til banker vedr. krav til legitimation ved oprettelse af NEM-konti

Henvendelse til banker vedr. krav til legitimation ved oprettelse af NEM-konti

Den 9. juli 2012

Projekt Fritidsjob arbejder for, at flere 13-20-årige fra udsatte boligområder i det sydlige Aarhus finder fodfæste på arbejdsmarkedet i form af et fritidsjob.

For at modtage løn fra kommunen samt andre instanser, kræver det en NEM-konto. Oprettelsen af en NEM-konto har i en del tilfælde vist sig at være meget problematisk og afføder en række spørgsmål til jer:

- Kan (må) ansatte i pengeinstitutter fortolke hvidvaskningsloven forskelligt og dermed stille forskellige legitimationskrav til unge, når de ønsker at få oprettet en NEM-konto?
- Hvilke muligheder har borgere i DK under 18 år - uden pas og kørekort - for at få oprettet en NEM-konto i et pengeinstitut?
- Hvor kan kunder under 18 år få et entydigt svar på legitimationskrav i den enkelte bank?

*

En del unge har hverken pas eller kørekort, som ofte er den foretrukne legitimationsform, når unge møder op i banken for at få oprettet en NEM-konto.

Ofte bliver de unge derfor afvist i banken, fordi deres legitimation vurderes utilstrækkelig. Projektkoordinator og de unge har derfor været i kontakt med flere pengeinstitutter og bankmedarbejdere for at finde ud af, hvad banken kræver - og det viser sig ofte at være forskelligt fra bank til bank og forskelligt fra medarbejder til medarbejder i den enkelte bank.

Uden held har projektkoordinator (undertegnede) søgt efter legitimationskravene på bankernes hjemmeside. Som kommende kunde i banken kan det være meget vanskeligt at lære og kende reglerne om kravene til legitimation, og endnu sværere hvis du er 13 - 15 år og ikke har forældre, der kan hjælpe og støtte.

I løbet af de næste 3 år tilbyder Aarhus Kommune 500 fritidsjobs til unge under 18 år. Alle disse unge skal også have oprettet en NEM-konto for at kunne modtage deres løn. Nogen af disse unge har ikke et pas og vil derfor blive afvist den første gang, de møder op i en bank. Det er erfaringerne fra Projekt Fritidsjob i Viby Syd.

*

Eksempler på svar fra pengeinstitutter:

Jyske Bank, Aarhus C, (Aug. 2011). I Jyske Bank kan legitimationskrav ved oprettelse af NEM-konto til ung under 18 år umiddelbart ikke findes på Jyske Banks hjemmeside. En medarbejder i Jyske Bank, Århus C

fortæller, at de afviser/kan afvise at oprette en NEM-konto, hvis den unge har utilstrækkelig billedlegitimation. De kan også afvise, hvis de unge kommer på et tidspunkt, hvor de har travlt i banken.

Danske Bank, Aarhus C. (Okt. 2011) Heller ikke i Danske Bank kan legitimationskrav ved oprettelse af NEM-konto umiddelbart findes på Danske Banks hjemmeside. Efter telefonisk kontakt med Danske Banks filial i Århus bliver det klart, at det heller ikke er muligt at få tilsendt legitimationskrav, men mundtligt oplyses kravene til første- og andenklasser-legitimation. Krav til andenklasser-legitimation viser sig senere ikke at gælde generelt i andre banker som eksempelvis Nordea.

Nordea Viby J., (20. april 2012) Undertegnede (projektkoordinator) tager i Nordea i Viby J. med 2 drenge på 14 år, som har fundet arbejde og derfor har brug for at få oprettet en NEM-konto.

Begge drenges forældre er kunder i Nordea, men af forskellige årsager har de ikke hjulpet deres drenge med at få kontakt med banken.

Begge drenge medbringer en fuldmagt fra forældrene til at få oprettet NEM-kontoen. Som legitimation medbringer den ene dreng (A.): 1. opholdstilladelse, 2. sygesikringsbevis og 3. et udløbet pas¹⁵. Den anden dreng (E.) medbringer, udover fuldmagten fra forældrene, sit gyldige pas¹⁶. E. mener, han i forvejen har en anden konto i Nordea.

Begge drenge bliver afvist

A. bliver afvist, fordi hans pas er udløbet – og opholdstilladelsen og sygesikringsbeviset er ikke nok. Passet med billede dokumenterer dog stadig, at A. er A. (Det viser sig sidenhen, at passet faktisk var gyldigt og var blevet forlænget med et stempel inde i passet.)

E. (som har pas med) mangler sygesikringsbevis. Bankmedarbejderen kræver dokumentation for bopæl. Jeg beder derfor om lov til at scanne og maile hans sygesikringsbevis til hende eller banken. Mit forslag bliver afvist. Herefter foreslår jeg, at bankmedarbejderen kan ringe til drengenes skole for at få fastslået drengenes identitet. Det bliver også afvist.

Jeg (projektkoordinator) beder bankmedarbejderen om lov til at læse deres legitimationsregler. Hun afviser og oplyser, det er noget, de har lært på finansskolen. Jeg insisterer på - som kunde - at kende bankens politik og fortolkning af hvidvaskningsloven. Herefter får jeg udleveret et internt dokument (se vedlagt).

Jeg forlader Nordea i Viby J med en oplevelse af manglende vilje til at oprette en NEM-konto til drengene. Samme dag ringer jeg til Nordea Viby J for at få svar på, hvordan alt dette kunne hænge sammen. Bankens leder vil vende sagen med en jurist i Nordea og lover at vende tilbage ugen efter. Jeg har i skrivende stund stadig ikke hørt fra lederen af Nordeas filial i Viby J.

*

¹⁵ Opholdstilladelse og sygesikringsbevis er to former for andenklasserlegitimation, som oplyst som tilstrækkelig legitimation i Danske Bank

¹⁶ I Danske Bank er pas tilstrækkeligt som førsteklaseslegitimation

I bestræbelserne på at hjælpe og inkludere de unge mennesker i alderen 13 – 20 år på arbejdsmarkedet – og med de vanskeligheder der tilsyneladende er i forbindelse med noget så simpelt som at oprette en NEMkonto – vil det være uhyre befordrende, om I som pengeinstitut vil kunne hjælpe og give svar på, hvorledes oprettelse af de unge kan finde sted.

Opsummerende problematiseres:

- Kan pengeinstitutter og ansatte fortolke hvidvaskningsloven forskelligt og dermed have forskellige legitimationskrav til unge, der ønsker en NEM-konto?

- Når bankmedarbejdere og banker stiller forskellige krav til legitimation, får jeg som kunde brug for at kende reglerne hos den enkelte bank. Men jeg kan ikke finde svaret på bankernes (Jyske Bank, Nordea og Danske bank) hjemmeside.

Hvis bankernes krav til første- og andenklasse-legitimation kunne læses på bankens hjemmeside, kunne der også være mulighed for, at medarbejdere stillede ens krav til de unge kunder, når de møder op i banken.

- Hvilke muligheder/rettigheder har borgere i DK under 18 år - uden pas og kørekort - for at få oprettet en NEM-konto i en dansk bank?

Fra den 20. maj 2012 kan udstedes opholdstilladelser til statsborgere fra ikke-EU-lande i form af opholdskort med biometri (ansigtsfoto og fingeraftryk) lagret på en chip. Denne form for billed-ID kunne være en førsteklasseslegitimations-mulighed for mennesker uden nationalitets- eller fremmedpas – men det kræver at I og dernæst bankmedarbejderne vil godkende og bekendtgøre denne form for legitimation som gyldig. I kan læse mere: http://www.nyidanmark.dk/da-dk/ophold/opholdskort_med_biometri.

Med venlig hilsen

Janne Nørager

Projektkoordinator, Projekt Fritidsjob i Viby Syd

Søndervangs Allé 40, 8260 Viby J.

Mail: jannenoerager@hotmail.com

Henvendelsen er sendt til:

Nordeas filial i Viby J samt kundeservicechefen

Danske Banks 'Aarhus Afdeling' samt juridisk afdeling

Jyske Banks filial i Østergade, Aarhus C samt juridisk afdeling